Anul al 55-lea 16 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei 16 Pagini Nr. 62 Vineri 4 Martie 1938

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ŢARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ŞI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în ţară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Căsătoriile mixte in Transilvania

Problema căsătoriilor mixte, contractate după încheerea păcei, în cuprinsul României Mari şi în deosebi în ţinuturile alipite, nu este numai de ordin biologic, ci şi naţional.

Cine pretinde că amestecul neamurilor este oricând o binefacere, nu cunoaşte toate datele problemei şi nici nu prevede consecinţele ce le pot avea în evoluţia socială şi culturală, căsătoriile mixte ce sunt contractate în epoci de prefacere, sub influenţe politice şi cu scopuri determinate de a contribui la slăbirea puterei de rezistenţă a elementului etnic majoritar.

Fireşte că nu se pot înlătura toate căsătoriile mixte, la o populaţie de 20 milioane locuitori, din care elementele minoritare etnice reprezintă patru milioane.

Nu este însă normal când constatăm o frecvenţă mai mare a căsătoriilor mixte între români şi străine, în teritoriile alipite şi mai cu seamă în zonele unde s-a încercat şi în trecut, sub dominaţiile austro-maghiară şi rusă, străpungerea blocului românesc prin colonizări, sau slăbirea forţei de rezistenţă a românilor prin maghiarizare, rusificare sau rutenizare.

De curând a apărut un studiu asupra problemei căsătoriilor mixte în oraşele din Transilvania în perioada de la 1920-1937, de d. dr. P. Râmneanţu, care „pentru întâia oară cuprinde date statistice interesante, culese direct din registrele de stare civilă ale municipiilor şi oraşelor, aşa că ele oglindesc situaţia reală.

In cele 48 de comunităţi urbane din Transilvania, s'au contractat de la unire până în 1937, 133.115 căsătorii. Faţă de toate celelalte neamuri bărbaţii români prezintă frecvenţa cea mai mare în materie de căsătorii mixte. Din calculele stabilite reese că în acest interval de timp au reuşit să pătrundă în massa noastră etnică din Transilvania, 14.033 de femei străine, dintre care, 10.604 sunt maghiare, 2622 germane şi 367 evreice.

In oraşele din zona frontierei de vest — Salonta, Oradea, Baia-Sprie, Satu Mare, Carei şi Timişoara — românii se căsătoresc cu femei maghiare într'o proporţie ce variază de la 59.1%—26.6%.

Atât din punctul de vedere biologic, cât şi din punctul de vedere naţional şi psihologic, aceste căsătorii sunt primejdioase. Majoritatea femeilor maghiare contractează căsătoriile cu români, la o vârstă mai înaintată şi ele numai pot împărtăşi alte idei şi sentimente de cât acelea ce circulă în mediul maghiar din care continuă să facă parte.

In aceeaş zonă a frontierei de vest, mai avem căsătorii mixte, destul de frecvente, după 1918, între români şi evreice — în Oradea, Timişoara şi Arad — între români şi germane — în Timişoara şi Carei — între români şi sârboaice — în Timişoara şi Arad — între români şi rutence — în Satu Mare şi Sighet.

In oraşele Gheorgheni, Odorehi, Tg. Secuesc, Miercurea-Ciuc, Sf. Gheorghe şi Tg. Mureş, din ţinuturile locuite în majoritate de secui, situaţia e şi mai gravă. Bărbaţii români, de la 66.7%—49.5% se căsătoresc numai cu femei secuie maghiarizate. In aceste căsătorii mixte, nu bărbatul influenţează asupra femeii, în ce priveşte limba vorbită în familie, respectarea tradiţiilor, obiceiurilor şi a credinţei religioase, ci femeea.

Nu este o simplă întâmplare faptul că frecvenţa mai mare a căsătoriilor mixte, defavorabile nouă românilor o găsim în cele două zone: frontiera de vest şi sud-estul Transilvaniei. In aceste zone maghiarii au interesul să exercite mai mult influenţa lor sub diferite forme şi prin deosebite mijloace, — între care este şi căsătoria mixtă.

Se desprinde concluzia din cifrele statistice publicate de d. dr. P. Râmneanţu, că dela 1920—1937, „bărbaţii români au legat căsătorii mixte cu o intensitate uniformă" şi „nici în ultimii 2-3 ani de când am început să ne agităm în această problemă, proporţia căsătoriilor mixte nu a diminuat decât în câteva oraşe".

Iată o situaţie îngrijorătoare, care ne impune să luăm cu un ceas mai de vreme măsurile de apărare.

DESPINA, DOAMNA LUI NEAGOE VODĂ BASARAB, ŞI DOMNIŢELE

Frescă de OLGA N. GRECEANU

O înţelegere în patru?

De câtva timp şi în deosebi de când Marea Britanie a adoptat procedura diplomatică iniţiată de d. Chamberlain, se vorbeşte cu insistenţă de reluarea conversaţiilor între cele patru mari puteri occidentale — Anglia, Franţa, Germania şi Italia — pentru stabilirea unui acord între ele, adică o reînviere a unui nou „pact în patru".

Ziarul „Daily Telegraph" anunţa eri că e vorba ca Franţa şi Germania să fie invitate să participe alături de Anglia şi Italia, la începerea acestor conversaţiuni.

Se poate deci considera că ideea unui nou pact în patru este iarăşi la ordinea zilei.

Să reamintim, pe scurt, istoricul primului pact în patru.

Pornit din iniţiativa d-lui Mussolini, la 18 Martie 1933, Ducele a prezentat proectul iniţial al unui pact în patru d-lor Macdonald, fost preşedinte de consiliu şi sir John Simon, fost ministru de externe al Marei Britanii, cu prilejul vizitei lor la Roma.

Proectul iniţial intenţiona să consacre, prin însuşi conţinutul său, o ierarhie între puterile europene. Obiectivul iniţial al pactului în patru era adaptarea articolului 19 din pactul Societăţii Naţiunilor, la o formulă care, în spiritul d-lui Mussolini, ar fi putut deveni aplicabilă, cu alte cuvinte, era vorba de o facilitare a procedurii unei revizuiri eventuale a tratatelor de pace, prevăzută în articolul 19.

In urma conversaţiilor urmate atunci la Roma şi în urma modificărilor cerute de miniştrii britanici, proectul pactului a fost adus la cunoştinţa opiniei publice la 19 Martie 1933.

Imediat s'a produs o vie reacţiune, atât din partea Micei Înţelegeri, cât şi în cercurile geneveze.

La 23 Martie 1933, consiliul permanent al Micii Înţelegeri a făcut cunoscut, printr'un comunicat oficial, că Mica Înţelegere face cele mai categorice rezerve în faţa unui asemenea pact care: „ar avea drept scop să dispuie de drepturile terţilor".

A urmat o vie acţiune diplomatică din partea Micii Înţelegeri.

La 10 Aprilie, guvernul francez a trimis guvernului italian un memorandum pe care l-a comunicat în acelaş timp şi Marei Britanii, statelor Micii Înţelegeri şi Poloniei.

Prin acest memorandum, guvernul francez declara că se asociază iniţiativei italiene, dar că înţelege să afirme, în acelaş timp, stricta respectare a pactului Societăţii Naţiunilor, în toate prescripţiunile lui şi preciza că: „nici o hotărire privitoare la diferite alte state nu va putea fi luată, fără ca aceste state să le fi acceptat".

Memorandum-ul francez reaminteşte, în opunere cu art. 19, articolul 10 al aceluiaş pact al Societăţii Naţiunilor, care prevede respectul integrităţii teritoriale a tuturor statelor membre ale organismului genevez, precum şi articolul 16 privitor la măsurile contra statelor agresoare.

După memorandum-ul francez au urmat negocieri. Din partea Franţei, s'au dat Micii Înţelegeri garanţii. La 30 Mai, consiliul permanent al Micii Înţelegeri s'a întrunit din nou la Praga, şi constatând că garanţiile ce i s'au dat în sensul că pactul în patru nu va atinge cu nimic interesele statelor Micii Înţelegeri, îşi exprimă, prin comunicatul oficial, speranţa că: „hotărirele celor patru puteri ou privire la interesele lor proprii vor fi de natură să le apropie reciproc".

Atmosfera grea din jurul „pactului în patru" se risipise astfel prin acţiunea hotărită a Micii Înţelegeri, acţiune cu prilejul căreia d. N. Titulescu, pe atunci ministrul de externe al României, a jucat un rol determinant.

La 7 Iulie 1933, „pactul în patru" a fost parafat la Roma, în palatul Veneţia. Polonia, care nu admitea să fie considerată ca o putere mică, a protestat împotriva acestui pact.

Astfel, a luat fiinţă pactul în patru. Trebuie reamintit că Germania şi Italia făceau parte în acea vreme din Societatea Naţiunilor şi că în preambulul pactului, cele patru puteri se obligau să rămâie credincioase pactului genevez, tratatului dela Locarno, pactului Briand-Kellogg şi se angajau să nu recurgă la forţă în rezolvarea problemelor dintre ele. In acelaş preambul se preciza respectarea absolută a drepturilor şi intereselor diferitelor state, fără asentimentul cărora nu se putea lua nici o deciziune în ce le priveşte.

Evenimentele ulterioare, pe care e inutil să le reamintim aci, au făcut ca acest „pact în patru" să cadă în desuetudine. Incadrat în principiile Societăţii Naţiunilor, prin însăşi redactarea lui, el îşi pierduse caracterul şi obiectivul iniţial. El a încetat cu desăvârşire să fie un instrument diplomatic activ şi a rămas, pur şi simplu, un document fără urmare în arhivele ministerelor de externe ale celor patru state semnatare, puţin timp după parafarea la Roma. Războiul etiopian, violarea pactului dela Locarno, retragerea Germaniei şi a Italiei din Liga Naţiunilor, conflictul spaniol şi atâtea alte evenimente internaţionale, au îndepărtat, din ce în ce mai mult, una de alta, pe cele patru puteri.

Reluarea conversaţiilor în vederea unei noui înţelegeri dintre cele patru puteri ar fi deci să se facă astăzi într'o situaţie cu totul nouă, în condiţiuni internaţionale cu totul diferite de acelea din 1933.

Principial, toată lumea ar primi desigur cu satisfacţie o înţelegere între marile puteri occidentale. Dacă situaţia generală a Europei este astăzi tulbure, dacă în ordinea internaţională sunt atâtea motive de îngrijorare şi dacă echilibrul moral şi economic între diferitele interese naţionale nu s'a putut stabili în cei douăzeci de ani câţi au trecut dela războiul mondial, nu se poate contesta că aceasta se datoreşte, în cea mai mare parte, neînţelegerei crescânde şi din ce în ce mai ameninţătoare dintre statele mari. Desigur, interesele acestor state sunt multiple şi se desfăşoară pe un plan cu mult mai vast decât al statelor mai mici. In însăşi această multiplicitate de interese se poate găsi, de altfel, şi izvorul multor neînţelegeri, izvorul greutăţilor care s'au ridicat în calea înţelegerii.

(Continuare în pag. 2-a)

Generalul Persching...

Fostul comandant al forţelor americane în Franţa, în timpul războiului mondial, este de trei zile în agonie

Marea misiune preoţească

Participarea preoţilor la politica militantă prin încadrarea lor în felurite formaţiuni de partid a fost un prilej de lungi şi obositoare discuţii. La capătul lor nu se lămureă însă nici o concluzie categorică în înţeles afirmativ sau în înţeles negativ. Argumentele ce se aduceau păreau deopotrivă de puternice şi pentru o atitudine şi pentru cealaltă.

Astăzi, prin noua ordine de lucruri, preoţii de toate confesiunile sunt puşi în afară de frământările politice. Astfel, discuţiile care au preocupat atât pe mireni cât şi forurile superioare ale Bisericii capătă pe neaşteptate un răspuns categoric, a cărui formulare a fost prezidată de însuş capul văzut al ortodoxiei româneşti, I. P. S. Patriarh Miron Cristea.

Argumentul principal în favoarea amestecului preoţilor în politica militantă era dreptul cetăţenesc. Cetăţean ca oricare altul, slujitorul altarului trebuia să se amestece în vălmăşag ca oricare altul. Nu ştiu într'o cât acest argument era valabil, — fiindcă există alte categorii de cetăţeni care, prin funcţiunile şi demnităţile lor, sunt la o parte de vălmăşag. Aşa sunt magistraţii şi ofiţerii.

E prea ştiut că viaţa de partid diformează judecata; iar un magistrat încadrat în organizaţii politice ar fi totdeauna suspectat de părtinire în judecată şi de nedreptate în hotăririle date. E ştiut deasemenea că viaţa de partid împarte pe oameni în grupe de interese, învrăjbindu-le între ele; iar un corp ofiţeresc divizat după feluritele directive ale partidelor, ar însemna o nenorocire pentru unitatea de spirit a armatei, care nu poate fi pusă în slujba unei grupări, ci numai în slujba patriei şi a statului.

Sunt, cu alte cuvinte, instituţii şi demnităţi legate de ele incompatibile cu viaţa de partid. Scopul general, pentru care sunt destinate, e atât de covârşitor încât absoarbe în el dreptul de simplu cetăţean al însului. Magistratura e o demnitate mult mai mare decât dreptul politic de care vorbim. Şi tot aşa milităria.

Admiţând că Biserica n'ar fi altceva decât o instituţie de interes general ca justiţia şi ca armata, demnitatea preoţească ne apare, deci, mult superioară dreptului obişnuit de a face politică.

Dar în doctrina creştină, Biserica nu e un aşezământ egal în rang cu justiţia şi cu armata. Cele din urmă, amândouă, sunt întemeiate de oameni şi fac parte din ordinea naturală a lucrurilor. Biserica e întemeiată de Dumnezeu şi are un caracter supranatural, supra pământesc. Cine se încadrează în slujba ei îşi ia sarcina, care e mai presus de toate celelalte sarcini, de-a face din oameni fiii lui Dumnezeu, iar nu membri ai vreunui partid politic oarecare.

Prin darul lui sfânt, pe care noi ceştilalţi nu-l avem, preotul stă deasupra noastră a tuturor şi, în misiunea lui recunoscându-ne păcătoşi în faţa lui Dumnezeu şi a semenilor noştri, suntem datori să ne înfrăţim şi să ne iubim unii pe alţii. Misiunea preotului venind de sus e o datorie atât de covârşitoare încât absoarbe în ea aşa zisele drepturi ale omului obişnuit, cum ar fi bunăoară cele politice. Mai presus de orice lucru din lumea aceasta, el aparţine în întregime Bisericii lui Hristos. Iar Biserica e Biserică în măsura în care ne curăţă de păcate, ne sfinţeşte şi ne înfrăţeşte în numele cerului, iar nu în măsura în care ne-ar învrăjbi după duhul pământului. Avem noi destui semeni cari ne asmut pe unii împotriva altora. Dela preot aşteptăm cuvântul Dumnezeesc al împăcării şi al iubirii.

Dacă eu fac parte dintr'un partid, iar părintele din parohia mea face parte din alt partid, e aproape imposibil să nu ne certăm şi să nu ne atacăm, — fiindcă aşa e politica! — şi atunci îmi va fi foarte greu să-l cred când predică iubirea dela altar, după ce l-am auzit batjocorindu-mi partidul la întrunirile politice.

Acesta e, de fapt, răul cel mai mare al amestecului preoţimii în luptele de partid: înfrăţindu-se cu unii, se va declara cu voie sau fără voie împotriva celorlalţi. Şi atunci, în cuprinsul parohiei Biserica devine un izvor de vrajbă în loc să rămână puterea activă a împăcării şi a înfrăţirii. Prin forţa lucrurilor, politica miezoreză, dacă nu chiar anulează misiunea dumnezeiască a preoţiei.

Stingerea amestecului slujitorilor altarului în vălmăşagul politic apare nu ca o ţicnire ori suprimare de drepturi, ci ca un omagiu adus marei misiuni preoţeşti, care e de ordine dumnezeească, iar nu de ordine mărunţă, omenească. Când Biserica noastră va fi cu totul liberă de presiunea poftelor politice, care au căutat totdeauna s'o atragă de partea unei grupări sau alteia, misiunea ei va fi din nou mântuitoare pentru întreaga spirituală a românis... Căci dacă interesele pătimaşe împiedică să ne unim pe pla... omenesc al lucrurilor, puterea Bisericii singură ne poate uni sub acoperământul credinţei strămoşeşti.

E marea misiune a venerate... noastre preoţimi.

NICHIFOR CRAINIC

A MURIT D'ANNUNZIO

Roma, 1 (Rador). — Marele poet italian Gabriele d'Annunzio a murit azi la Gardone, pe Riviera italiană.

Azi, pe la ora 18, poetul s'a simţit rău. S'a crezut însă că e vorba de un fenomen trecător şi nu s'a dat importanţă incidentului.

La ora 21,5, Gabriele D'Annunzio a fost cuprins de o hemoragie puternică şi a încetat din viaţă imediat. Rudele şi medicii nu au putut să-i dea nici un ajutor.

S'a amenajat imediat o cameră mortuară într'una din sălile de lucru ale poetului. Prefectul din Gardone a constatat moartea lui d'Annunzio şi a comunicat-o imediat Ducelui.

Masca mortuală a poetului a fost luată de sculptorul Minerbi, din Milano.

*

Gardone, 1 Martie (Rador). — **Gabriele d'Annunzio suferea încă de eri de o puternică opresiune. El a ţinut să consulte un medic din Gardone, care s'a înapoiat şi în cursul zilei de azi la căpătâiul poetului.**

Boala s'a agravat spre seară şi toate îngrijirile au fost inutile. D'Annunzio a fost răpus de o hemoragie cerebrală.

Se crede că el suferea de angină pectorală.

D'Annunzio moare în vârstă de 75 de ani.

In Turcia trăesc 6240 centenari,

dintre cari 30 au trecut de 150 ani

(Serviciul special al „Universului")

Istanbul, 1 Martie (Radio-Central). — *Ziarul „Djumhuriţi" arată că, în Turcia trăesc 30 bătrâni cari au trecut vârsta de 150 ani.*

Cei mai mulţi dintre aceştia trăesc în Estul Asiei Mici. Ei sunt ţărani cari s'au hrănit aproape numai cu iaurt şi cu ceai de muşetel, fără să bea vreodată alcool. Cel mai bătrân dintre ei are 157 ani şi trăeşte în localitatea Elaziz. El a participat la războiul greco-turc de acum 110 ani, la luptele împotriva revoluţionarilor sârbi şi la războiul din Crimeea. Bătrânul are încă dinţi buni, nu doarme mai mult de patru ore noaptea, fumează, dar aude foarte prost. Intr'un sat vecin, locueşte o verişoară a lui, care e considerată ca cea mai bătrână femee din Turcia.

In total, trăesc în Turcia 6240 persoane cari au trecut de 100 ani. Dintre acestea, 3985 sunt femei.

Problema asimilării

de N. BATZARIA

Zilele acestea, evreii din Turcia, al căror număr, raportat la populaţia turcească, este incomparabil mai mic decât numărul evreilor din România, raportat la populaţia românească, au făcut pe lângă guvernul turc o cerere prin care, afirmându-şi voinţa lor de a se asimila cât mai complet în massa populaţiei turceşti, solicită ca, de acum înainte, să fie socotiţi şi ei ca turci, deci ca o parte integrantă din elementul majoritar.

In cererea lor, aceşti evrei precizează că vor face din limba turcă limba lor maternă, întrebuinţând-o atât în familie, cât şi în şcoli ca limbă de învăţământ, că renunţă la şcolile evreeşti întreţinute până acum de comunităţile lor, ba chiar că renunţă la orice alte instituţii şi asociaţii cu caracter cultural, sportiv sau de orice altă natură.

Pomenind în treacăt că această hotărire de turcizare nu merge până la declaraţia din partea petiţionarilor de a se lepăda şi de religia lor, convertindu-se la religia mahometană, căreia aparţin turcii, avem motive să credem că guvernul turc nu se va grăbi să vadă în demersul, de care ne ocupăm, un succes important în sforţările ce depune pentru o cât mai desăvârşită naţionalizare a Turciei.

Motivul este simplu şi constă în faptul că limba nu este un element hotărâtor în procesul asimilării. Chiar în Turcia — ba mai exact ar fi să spunem mai ales în Turcia — dovada acestui adevăr a fost făcută cu vârf şi îndesat.

De pildă, o bună parte din populaţia armeană a Turciei avea de mai multe veacuri ca limbă maternă limba turcă. Insă faptul acesta al unei limbi comune n'a contribuit întru nimic la o apropiere cât de neînsemnată între turci şi armeni. Armenii urau pe turci şi turcii nu urau mai puţin pe armeni, în cari nu aveau nici o încredere. Şi nu era mai mică ura şi lipsa de încredere a turcilor faţă de armenii, al căror graiu matern devenise limba turcă, decât ura şi lipsa de încredere a turcilor faţă de armenii, cari îşi păstrau graiul naţional. De unul şi acelaş tratament au avut parte şi unii şi alţii.

De asemenea, marea majoritate a creştinilor ortodoxi din Anatolia avea din timpuri imemorabile limba turcă drept limbă maternă. Era singura limbă pe care o cunoşteau creştinii aceştia. In limba turcă, bunăoară, se citea Evanghelia în bisericile lor. Aveau şi ziare scrise, ce-i drept, cu caractere greceşti, dar cu textul turcesc. Populaţiei acesteia — în număr

(Continuare în pag. 2-a)

LIMBA NOASTRĂ

Tragedia unui dicţionar

Dicţionarul Academiei e bătut de toate nenorocăcele. Dovadă că nu fiinţele numai, ci şi lucrurile au soarta lor, bună sau rea. Un scurt istoric.

La 23 Martie 1884, Regele Carol I „a supus la chibzuirea Academiei, dacă nu ar fi folositor de a face un fel de *Etymologicum Magnum Romaniae*", — un dicţionar al limbii româneşti. „Ce sarcină mai dulce poate avea Academia, întreba Regele, *decât a lua sub paza sa limba veche pe care poporul o înţelege şi o iubeşte*"?

In urma acestui îndemn, Academia a dat în seama lui Haşdeu întocmirea dicţionarului. Haşdeu moare fără să fi isprăvit nici litera **B**. E chemat la lucru profesorul Philippide. Dar anii trec, şi nu se lucrează nimic.

La 1 Aprilie 1905, adică douăzeci şi unu de ani după cea dintâi a sa cuvântare, Regele Carol, pierzând răbdarea, spune la Academie:

„...Iată pricina pentru care o *grabnică dare la lumină a dicţionarului este atât de dorită de Mine.* Imi dau seama de greutăţile lucrării... totuşi cred că *în acest şir lung de ani s'ar fi putut îndeplini* în mare parte programul alcătuit. Dacă mai zăbovim, *ştirbirea şi schimonosirea limbii se vor întinde tot mai mult*, iar îndreptarea va fi cu atât mai anevoioasă. Aştept dar cu nerăbdare ca Etymologicum să fie cât *mai curând* pus în mâna tuturor... Perfecţiunea lui are mai puţină însemnătate *decât fiinţa lui.*

„...Veţi întâmpina aceste mici îndrumări... ca un semn al viei Mele dorinţe de a vedea Etymologicum odată desăvârşit, *spre cinstea Academiei...*"

La 1 Ianuarie 1906 lucrarea a fost încredinţată d-lui Sextil Puşcariu, care făgăduieşte că va face dicţionarul *„într'un timp cât mai scurt"*.

Să vedem ce înţelege d. profesor prin „timp cât mai scurt".

De la 1 Ianuarie 1906 şi până astăzi au trecut *treizeci şi doi de ani.* In timpul acesta, — atât de „scurt", faţă cu veşnicia, — au apărut un volum cu literele A şi B şi vre-o douăzeci de fascicole cu mai multe sau mai puţine foi, şi cu mai multe sau mai puţine cuvinte din literele *C, F, G, H, I.* Literele *D* şi *E* lipsesc cu totul.

Ce e un dicţionar?

E „cea dintâi carte a unui popor" a zis un mare învăţat. E cea din urmă carte ce ne trebue nouă, dacă e să judecăm după vinovata încetineală cu care se întocmeşte dicţionarul nostru.

Un dicţionar al limbii trebue să cuprindă toate cuvintele, aşa cum sunt folosite în vremea, când se publică dicţionarul. Dar asta nu-i de ajuns. El trebue să dea, lămurească Dicţionarul Academiei franceze, toate întrebuinţările fiecărui cuvânt, să scoată diferitele lui înţelesuri, să arate dacă e un cuvânt ales sau familiar, dacă poate fi folosit în scris sau numai în vorbire, dacă îl întrebuinţează oamenii subţiri sau nu se aude de cât în gura poporului. El trebue să-ţi dea ceea ce n'ai putea să capeţi tu singur, decât cu multă trudă, citind un foarte mare număr de cărţi.

Din aceste sfaturi şi aceste îndrumări, Academia noastră s'a oprit mai ales la: „un dicţionar al limbii trebue să cuprindă toate cuvintele". Punct. Şi a alergat după cuvinte de orice soiu, de ori ce neam, din orice vreme, de ori cine folosite, şi le-a îndesat fără alegere, cu grămada, cu nemiluita în Dicţionarul limbii româneşti, — mărturie neştearsă că a priceput bine „sarcina dulce" de a lua „sub paza" ei limba pe care „poporul o înţelege şi o iubeşte"!

Că nu e român să nu înţeleagă, să nu iubească, să nu-i meargă la inimă, *apuntamente*, — mai ales *apuntamentele*, drăguţele de *apuntamente*, — *agravant cancan, a balansa, balansier, faiblil, fain, juncher, impotent, inuzitat, incontestabil, incurabilitate, indisolubilitate, indisponibilitate, incomensurabilitate*, şi să nu moară de dragul lui *ghiundelic, ghiunghiunele, işală, catortosi, haizaş, haiurluc, ghiumbruc, iumbruc*, franţuzisme, nemţisme, grecisme, ungurisme, turcisme, care adunate „deadreptul din gura poporului" şi culese „din câmpiile roditoare ale Dunărei" şi din „plaiurile măreţe ale Carpaţilor", se lăfăesc îndrăsneţ în Dicţionarul *limbii române*, întocmit de Academia *Română*.

Şi totuşi, aşa cum e acest dicţionar, el trebue dus, şi cât mai repede, până la capăt.

Inţelepciunea populară spune că e rău cu rău, dar mai rău fără rău. Vor veni alţii să cureţe buruienile, să îndrepte atâtea greşeli, unele de neîngăduit, să arunce tot ce e nefolositor, şteargă pentru totdeauna din paginile lui pe *haiiurluc, ghiundelic* şi *incomensurabilitate.*

De la 1884, de când s'a pornit alcătuirea dicţionarului şi până astăzi *a trecut mai mult de o jumătate de veac.* Şi lucrul e abia la început. Şi Regele Carol I închis ochii, fără să-şi fi văzut via dorinţă împlinită.

Mijloacele materiale nu lipsesc. Hârtie e. D. Stelian Popescu a adus, încă de acum patru ani din străinătate, maşinile tipuitoare, care au costat cinci milioane. Şi nu cere nici un ban pentru tipar. Dar hârtia stă la depozit. Maşinile se odihnesc la ateliere. Cei chemaţi să facă dicţionarul se odihnesc şi ei acasă. O sarcină mai „dulce" de cât înfăptuirea unui dicţionar, şi „pentru limbii româneşti.

Să avem iertare, dar aşa nu mai merge.

T. PISANI

X O X

MAREŞALUL IEGOR

fost locţiitor de comisar al porului pentru apărarea n... nală a U. R. S. S.-ului, împu... deunăzi